

Neprávem opomíjený

Velký
bílý špic

Německý špic

Pes malý, střední nebo větší, bílý, černý nebo třeba oranžový, jednobarevný nebo strakatý... To všechno a ještě mnohem víc se vejde pod jediné označení: špic.

Jen mákokeré plemeno se může pochlubit tak pestrou škálou barev a velikostí jako německý špic. A také tak dlouhou minulostí. Není pochyb

stavbou lebky, úzkým špičatým čenichem a možná - ale to už se dostáváme do oblasti dohadů - i ocasem zatočeným přes hřbet. Samozřejmě ani zdaleka nemůžeme ještě mluvit o špicovi v dnešním slova smyslu: jednak nám pro toto tvrzení chybí více důkazů a za druhé je nepochybné, že takové typické znaky dnešních špiců, jako jsou dlouhá odstávající srst včetně límce kolem krku, torfšpic rozhodně mít nemohl. O dalších důležitých znacích jako třeba o tvaru a velikosti jeho uší se můžeme jen dohadovat. Skeptici vcelku oprávněně připomínají, že popisu „středně velký pes se zašpičatělým čenichem“ by odpovídala ještě celá řada dalších plemen, jmenovitě třeba pinčové a knírači, a že tedy rozhodně nemůže být důkazem toho, že špicové mají svůj původ v době kamenné. A to navzdory tomu, že to vcelku jednoznačně tvrdí jejich standard.

Nechejme však tento odborný spor raději stranou a spokojme se s tvrzením, že svým původem a z něj vyplývající stavbou

Mladý vlčí špic

těla špicové skutečně patří k nejstarším typům psů. Znaky, které dnes pokládáme za typické pro špicovité psy, jsou totiž zároveň charakteristickými domestikacími znaky psa domácího, jimiž se odlišuje od divokých předků. Jedná se o střední velikost, klenutou mozkovnu, zužující se kratší čenich a přes hřbet zatočený ocas. To už nepochybně pravdivé je.

Světobčan

Důkazy o starobylosti špiců nalezneme

S dětmi si špicové rozumějí

o tom, že špicovití psi patří k vůbec nejstarším formám psa domácího.

Začalo to torfšpicem?

„Špicové jsou přímými potomky psů polárních, s kterými vykazují společný původ od dravců liškovitých oproti psům ovčáckým od vlků pocházejícím.“

Ačkoliv hlava špice lišku dodnes poněkud připomíná, s výše uvedeným názorem proslulého českého kynologa z přelomu století Václava Fuchse bychom při současném stavu vědění stěží mohli souhlasit. Ovšem ani další teorie o skutečném původu špice nepostrádají příděch romantiky.

Úvahy o prapředkovi všech našich domácích psů velmi často začínají takzvaným torfšpicem neboli psem rašelinným, jehož kosterní pozůstatky byly nalezeny ve Švýcarsku v těsné blízkosti neolitických kolových staveb z časů před pět tisíci a více lety před naším letopočtem. Byly to jedny z prvních hmatatelných důkazů existence domácích psů na evropském území a skutečně vykazovaly některé znaky typické pro dnešní střední špice: odpovídaly jim nejen velikostí, ale i klínovitou

Černý trpasličí špic

Neprávem opomíjený

Hnědý a černý špic

Štěňátko

na mnoha antických památkách, náhrobních deskách, vázách a také později se s nimi setkáváme na nejrůznějších dochovaných písemných i obrazových památkách přes středověk až do novověku. Zajímavé je, že nejenom na evropské pevnině. Psi odpovídající stavbou těla špicům se vyskytovali prakticky na celém světě. Uplatňovali se v nejrůznějších úlohách: jako hlídači, ovčáci i lovci, jako psi tažní i společenští, jako davičí hlodavců i průvodci nákladů.

Úloha evropských špiců byla poněkud užší: nebyli zde používáni k lovu ani k tahu, ale coby praví selští psi „pouze“ strážili dům a zahradu, jezdili se svými pány na kozlíku, hlídali formanské a poštovní vozy a vůbec dělali, co bylo potřeba, vždy v těsné spolupráci s člověkem. Dobové prameny zdůrazňují mimořádnou ostražitost špiců a jejich schopnosti hlídačské. Strebel dokonce tvrdí, že „špic někdy lpí na hlídáných předmětech více než na člověku“.

Vzestupy a pády

„Dříve bývali špicové u nás psy velmi oblíbenými a rozšířenými, kteří byli věrnými hlídači každého selského statku a průvodčími dávných formanských povozů. Degenerací však u nás během doby vymizeli a teprv nyní počínají zde docházeti oblíby poznovu.“

Opět Václav Fuchs ve svém díle Všecky

druhy psů slovem i obrazem z roku 1903. Špic byl skutečně dlouho v prvé řadě selským a formanským psem a to nejenom u nás. Typický byl především pro Pomořany, tedy severní oblast Německa na pobřeží Baltického moře, jež je považována za oblast jeho původu. Právě odtud pochází dlouho užívaný název pomořanský špic. I dnešní označení pomeranian pro odnož trpasličího špice má svůj původ zde.

Transformace obyčejného venkovského hafana ve skutečné plemeno rozdělené

Špicové z přelomu 19. a 20. století

navíc do několika rázů nebyla bezbolestná. Ve druhé polovině 19. století, kdy povozy začaly být stále více vytlačovány modernějšími dopravními prostředky, především železnicí, a kdy se díky rozvoji kynologie do Německa dostávají z ciziny mnohá módní plemena, nastává soumrak špiců. Donedávna nejoblíbenější plemeno německého venkova se stává vzácností. Tak například v roce 1876 dr. Fitzinger píše, že „ještě před čtyřiceti lety patřil špic k nejčastějším psům střední Evropy, zatímco dnes se zdá, že bude patřit k těm psím formám, které postupně spějí ke svému zániku“. Tato chmurná předpověď se naštěstí nevyplnila.

V roce 1899 byl založen Spolek pro německé špice, o pár let později byla zřízena jednotná plemenná kniha, i když tehdy do ní byly zapisovány jen dva rázy špiců: malý a velký (předělem mezi nimi byla hranice 30 cm kohoutkové výšky). Nejmenší špicové se zato ve druhé polovině 19. století začali těšit velké oblibě ve Velké Británii a to zvláště poté, co si je oblíbila slavná britská královna Viktorie. Ta už byla skutečnou chovatelkou a v roce 1870 se dokonce zasloužila o zapsání trpasličího špice do plemenné knihy anglického Kennel Clubu - ovšem pod názvem pomeranian. Od těch dob tam šel jeho vývoj svou cestou, Angličané si toto plemeno pozměnili k obrazu svému a tak trochu přivlastnili. Dodnes trvající snahy

o oddělení pomeraniana od trpasličího špice a jeho uznání za samostatné plemeno však zatím nedošly uplatnění. Špic i nadále zůstává plemenem německým. Po dalších otřesech způsobených oběma světovými válkami se chovatelé po celé Evropě včetně našich s větším či menším úspěchem snaží udržet špice v celé škále jeho barev a velikostí. Není to jednoduché. Zatímco zájem o malé a trpasličí variety vzrůstá, bitva o udržení středního a velkého rázu špiců zdaleka není dobojována.

Strážce majetku lidského

„Špiclík jako chlapisko živé, neklidné povahy, vyzývavého, ba drzého chování zejména naproti svým soudruhům a svou ostražitostí, jež mu nedá ani na chvílku pokoje, nýbrž nutí jej stále vše pozorovat, ničemu nedůvěřovati, a již při nejmenším šumotu štěkotem své podezření najevo dávat, liší se značně od jiných psů. Špiclíkovi se... co se ostražitosti, čilosti a bdělosti týče, sotva jiný pes vyrovná.“

Tolik opět Václav Fuchs. Řekla bych, že právě tak je obraz špice zafixován ve většinové společnosti. Představa uštěkaného, poněkud drzého hafana kazí špicům pověst dodnes, i když moderní špicové už dávno nejsou (pokud vůbec kdy byli) nezvladatelnými uštěkanci vhodnými leda tak někam na venkovský dvorek. Určitě jim zůstala nadprůměrná bystrost a ostražitost, jež z nich dodnes činí spolehlivé, ovšem neagresivní hlídače. Většina špiců sice neoplyvá přehnanou důvěřivostí k cizím lidem, snaží si je držet spíše od těla, ale na druhé straně nejsou útoční ani kousaví a na vetřelce se snaží upozornit spíše štěkotem než napadáním. To je v dnešní době, kdy zloděj u nás požívá před zákonem často větší ochrany než ten, kdo se snaží bránit svůj majetek, vlastnost docela žádoucí. Totéž platí o další vlastnosti typické pro špice, kterou standard definuje jako „absenci loveckého pudu“. Nelze to brát doslova, protože lovecké chování je vrozené všem psům, ale je pravda, že špicové rozhodně nepatří k typům, jež by lákalo bezhlavě se štvát za lesní zvěř a rdousit na setkání sousedovic kočky. Ochetně ctí hranice teritoria, a pokud mají dostatek zaměstnání, potulky je nelákají.

A jak je to s onou pověstnou štěkavostí špiců? Tito psi byli po staletí vedeni k tomu, aby cokoli podezřelého oznamovali štěkotem. Činí tak dodnes, ale protože jsou velmi inteligentní a učenliví, lze jejich hlasové projevy poměrně snadno udržet pod kontrolou. Pokud jim jejich

Střední německý špic spadající mezi tzv. nové barvy

majitel od počátku dává najevo, kdy jejich štěkot považuje za žádoucí a kdy ne, a pokud jim dovolí krátce štěknot po zazvonění zvonku, ale už ne ve štěkotu pokračovat bez omezení, lze hlasitost špice omezit na běžnou míru umožňující klidně pobyt i v panelových bytech s tenkými stěnami.

Jako malé děti

Špicové jsou jako malé děti. Stále v pohybu, stále s typickým špicím „úsměvem“ v obličejí, veselí a radostní, kdykoliv připravení ke hře a dovádění. Když se na ně jde nápaditě a po dobrém, rádi se učí a všechno je baví. I předvádění nejrůznějších kousků a triků od panáčkování

Neprávem opomíjený

Standard krátce

ČÍSLO STANDARDU: 97

CELKOVÝ VZHLED: Kompaktní pes čtvercového formátu s krátkým rovným hřbetem, bohatou odstávající srstí a klínovitou hlavou s malými špičatými trojúhelníkovými ušima, ocas je vysoce nasazený, zatočený přes hřbet

SRST: Dvojitá, dlouhá, rovná odstávající, krycí srst, měkká podsada, mohutný límec kolem krku, na končetinách praporec a kalhotky, bohatě osrstěný ocas

ZBARVENÍ: vlčí špic: vlkošedé
velký špic: černé, bílé nebo hnědé
střední, malý a trpasličí špic: černé, hnědé, bílé, oranžové, vlkošedé, jiné (nové barvy)

VELIKOST:
vlčí: 49 cm (odchylka 6 cm)
velký: 46 cm (odchylka 4 cm)
střední: 34 cm (odchylka 4 cm)
malý: 26 cm (odchylka 3 cm)
trpasličí: 20 cm (odchylka 2 cm)

CHARAKTERISTIKA: Bystrý živý a pozorný pes, nedůvěřivý vůči cizím, ani bázlivý, ani agresivní, odolný a dlouhověký, s málo vyvinutými loveckými instinkty

KONTAKTNÍ ADRESA: www.spic.cz
e-mail: kchs@spic.cz
Klub chovatelů špiců,
U krbu 3, 100 00 Praha 10

přes nejrůznější skoky (špicové mívají vynikající skokanské dispozice) až po

regulérní výcvik třeba agility. Někdy ovšem také mohou být trošičku tvrdohlaví nebo drzí v prosazování svých nároků, zvláště pokud jsou zvyklí, že je doma rozmazlují. Jinak však s uznáváním autority nemívají problémy, velmi dobře se začlení do smečky, ať už lidské, nebo psí. Chovatelé zvláště malých rásů si někdy drží mnoho špiců najednou - a problémy s nimi nemívají.

Zdravý a skromný

Německý špic je po všech stránkách bezproblémový pes. Jako dědictví po svých venkovských předcích si dodnes uchoval zdraví, skromnost, odolnost a vytrvalost. Platí to zvláště o středních a větších rázech špiců, u těch nejmenších se občas projevují potíže spojené s miniaturizací, jako jsou luxace česky, neuzavřená fontanela a také snížená plodnost.

Špic vyniká dlouhověkostí: patnáctiletí špicové ve skvělé kondici nejsou žádnou výjimkou, spíše pravidlem. Známe však i špice sedmnáctileté.

Špic může bez problémů žít celoročně venku, ale dobře se přizpůsobí i životu v bytě. Svého pána ochotně a rád doprovází na libovolně dlouhých výletech, klidně pánovi po boku absoluuje i pochod Praha - Práče.

Mnoho lidí se brání pořízení špice obávající se příliš náročné péče o srst. Je to však zbytečné. Ačkoliv špicové mají mimořádně bohatou srst, její struktura neinklinuje k plstnatění a navíc má samočisticí schopnost. I při minimální péči proto špic vypadá dobře. S výjimkou období línání špice postačí vykartáčovat jednou za týden, a to ještě jen zlehka,

Rádi předvádějí různé kousky

a občas prohlédnout místo za ušima. Přibližně jednou za měsíc majitelé většího důkladněji pročesou i podsadu. Příliš intenzivní česání a kartáčování by dokonce špicí srsti mohlo více uškodit než prospět. I když v poslední době se zvláště u trpasličích rásů prosazuje zastřihování srsti do líbivého oblého tvaru, hlavní devizou německého špice by měl zůstat jeho přirozený vzhled bez nápadných zásahů zvenčí.

Malý a střední špic

Špic má mít liščící výraz

Oranžoví špicové jsou mezi lidmi nejoblíbenější

Každý podle svého gusta

K velkým výhodám špiců patří jejich variabilita. Každý si může zvolit, zda si přeje v prvé řadě otužilého a spolehlivého hlídače a ochránce, a v tom případě si pořídit špice velkého nebo vlčího, nebo spíše kamaráda a společníka do bytu a do města, a v tom případě obrátit svou pozornost ke špicům malým a trpasličím. Střední špicové pak představují vpravdě univerzální psíky vhodné do jakéhokoliv prostředí a použitelné k nejrůznějším účelům.

Udivující je také pestrost barev špiců. Je škoda, že většina zájemců dnes dává přednost momentálně módní oranžové barvě, když existuje mnohem větší možnosti volby. Střední, malí a trpasličí špicové mohou být nejen oranžoví, ale také bílí, černí, hnědí, vlkošedí a také „jiní“, tedy v některé z nově uznaných barev - to znamená třeba černí s pálením, strakoši, krémoví a podobně. Velcí špicové existují

v provedení černém, bílém a zcela vzácně i hnědém. A konečně pro největšího vlčího špice je typické vlkošedé zbarvení. Zatímco nejmenší špicové se o svoji budoucnost obávat nemusejí, střední a

I velký ráz je dobře ovladatelný

velký ráz (s výjimkou vlčího špice) dlouhodobě bojují o holou existenci. Zvláště ohrožen je střední špic: ani velký, ani malý, nenápadný, a tudíž pro většinu lidí méně atraktivní. Počty chovných zvířat například středních hnědých nebo černých špiců u nás by se daly spočítat na prstech. Určitě to je velká škoda, protože střední špic se na našem venkově vyskytoval odnepaměti a bylo by smutné, kdyby měl definitivně podlehnout tlaku módnějších plemen.

Je dobře, že i naši chovatelé a celý klub chovatelů špiců se v posledních letech snaží tomuto trendu aktivně čelit a zvláště u velkých špiců se první výsledky již dostavují. Důležité je, aby se zatím nepočtené skupině příznivců velkých špiců podařilo nadchnout pro tyto bezesporu krásné a také praktické psy více zájemců. Jen pokud se dostanou do širšího povědomí, mají šanci na přežití.

Lea Smrčková